

Nie możemy nikogo zdradzić.
Trzeba pokoleń, aby ukoić wzburzone serca

Brygida Helbig
Niebko

Spotkanie z Autorką w Szczecinie

w dniu 27 marca 2014 o godz. 17.00

w Książnicy Pomorskiej im. St. Staszica w Szczecinie

Sala im. Stefana Flukowskiego, Budynek II, wejście od ul. Dworcowej 8, III piętro

Prowadzenie spotkania: prof. Inga Iwasiów



Książnica Pomorska
im. Stanisława Staszica
w Szczecinie



Instytucja Kultury
Samorządu Województwa
Zachodniopomorskiego

Podwórko. Godzinami bawiła się z dziećmi na dworze; łazili wokół bloków, zbierali szkiełka spod kiosków i śmietników, bo tam leżało najwięcej butelek porzucanych przez pijaków. Zbierali porzucane, kolorowe papierki od cukierków, listki. I robili z nich tak zwane niebka. Skąd się wzięła ta zabawa, nie wiadomo. Wykopywali dołki, układali w nich śliczne wzorki ze złotych, sreber, znalezionych kwiatów i traw, przykrywali szkiełkiem, zasypywali. Trzeba było dokładnie zapamiętać topografie miejsca, wiedzieć, gdzie ukryło się skarb. O sekrecie wiedziało zawsze kilku przyjaciół*

*cytat z książki „Niebko”

„Niebko” Brygidy Helbig – poruszająca opowieść o powikłanych losach polsko-niemieckiej rodziny

Marzena mieszka w Anglii i rozplątuje skomplikowane losy swoich przodków. Zimą roku 1939 uboga rodzina niemiecka, matka z trójką dzieci, nakazem Hitlera opuszcza kolonię niemiecką w Galicji, i przesiadła się nad Wartę. W styczniu 1945 roku, w trzaskający mróz, ponownie pakuje manatki na furmankę i uciekając przed Armią Czerwoną próbuje wrócić do Rzeszy. W końcu pozostaje w Polsce. W powojennym Szczecinie Willi poznaje Basię, wywiezioną podczas wojny z Kresów do Kazachstanu. Z nią zaczyna nowe życie. Marzena Niemców nie lubi. Właśnie dlatego, uciekając z Polski w latach osiemdziesiątych, wybrała Anglię. Ale Polacy zawsze mają pecha (i Polki też) – do mieszkania pod nią wprowadził się Niemiec i godzinami słucha starych szlagierów. Piosenki brzmią znajomo, podobne słyszała kiedyś od ojca: „*Alles hat ein Ende, nur die Wurst hat zwei.*” Wiele różnych piosenek nucono w jej rodzinie. Czas je sobie przypomnieć.

źródło: Wydawnictwo W.A.B., 2013

Brygida Helbig odtwarza mniej znane składniki polskiej mieszanki kulturowej. Jej annalistycznej pasji towarzyszy czułość. Można się śmiać, można obracać w ustach pojedyncze zdania, można też zapragnąć przytulić wszystkich bohaterów *Niebka*.

Inga Iwasiów, źródło: Wydawnictwo W.A.B., 2013

To, co z początku wygląda jak typowa (...) saga rodzinna, w finale okazuje się prywatną rozgrywką o utraconą z różnych przyczyn tożsamość. Willi-Waldek ma problem z samookreśleniem, a winne są temu dziejowe zawieruchy, wobec których człowiek często bywa zupełnie bezradny. Z kolei dramat Marzeny ma swój początek w prywatnej historii (...). Można zaryzykować stwierdzenie, że to materiał na dwie różne powieści i nie będzie to żadnym nadużyciem. Jednak prawdą jest również to, że Brygidzie Helbig udało się połączenie obu historii w jedną harmonijną i niebanalną całość. W efekcie *Niebko* stanowi przykład naprawdę dobrej literatury.

Michał Paweł Urbaniak, *W poszukiwaniu tożsamości*,
źródło: „ArtPapier” 2013, nr 21

<http://www.artpapier.com/index.php?page=artykul&wydanie=187&artykul=4034&kat=1>

Powieść Brygidy Helbig przypomina trochę i „Dom Małgorzaty” Ewy Kujawskiej, i „Bambino” Ingi Iwasiów. Mamy więc tutaj z jednej strony tematykę przesiedleń i wykorzenienia, obcości związanej z zadomowianiem się w miejscu, z którym nie ma się nic wspólnego, polskości i niemieckości jako definicyjnie nielatwych samookreśleń i wreszcie również szczecińskości. Miasto Szczecin jest bowiem także jednym z bohaterów tej historii: „*Gdzie jest ojczyzna Marzeny? Owszem, jest przywiązana do Szczecina, ale nie powrozem. Gdyby przyszło jej żyć w Polsce, wybrałaby właśnie Szczecin, miasto ludzi o poplątanych biografiami, przetrąconych kregosłupach lub niepojętych siłach, ludzi poprzerzucanych przez Boga jakby oszczepem w dal, pokaleczonych, strauumatyzowanych, dzielnych, bardzo dzielnych, bardzo smutnych, ale i tych młodych, pozornie zdrowych wilków, energicznych i sztucznie nakreślonych*” *

*cytat z książki

Bernadetta Darska, *Skarby pamięci*,

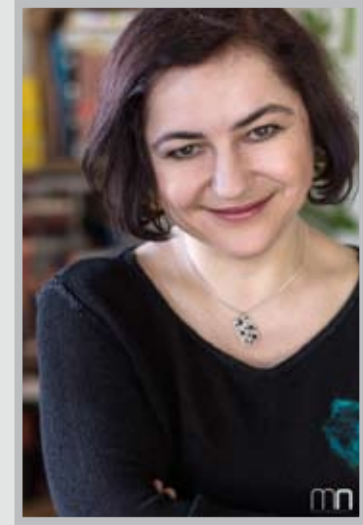
źródło: <http://bernadettadarska.blog.onet.pl/2014/02/17/skarby-pamieci-b-helbig-niebko/>

Pogmatwane tożsamości, pokiereszowani ludzie, zawilości rodzinnych związków, drogi PRL-owskiego awansu społecznego. (...) Właściwie to już wystarczyłoby, żeby pochwalić tę powieść. Warto jednak zauważyć też jej język i konstrukcję. Choć akcja posuwa się do przodu, to jednocześnie, właściwie w każdym momencie, obecna jest i przeszłość i teraźniejszość, bo przecież zawsze historię opowiadamy z jakiegoś miejsca i z wiedzą o dalszym jej ciągu i konsekwencjach. Można szukać jej w dokumentach, ale też w pamiątkach z epoki, starych piosenkach, patriotycznych wierszach zesłańców przepisywanych i przekazywanych z rąk do rąk. Jeśli to historia rodzinna, to dociera do nas najczęściej w anegdotach. Wciąż powtarzanych, opracowanych narracyjnie, wygładzonych jak bajki. Dobrze temu służą przewijające się przez powieść znane powiedzonka, fragmenty dziecinnych wierszyków, które stały się idiomami. Ta konwencja nie osłabia dramatyzmu historii, ale przypomina o tym, że każda opowieść jest niepełna, skonstruowana. Choć opowiedziana, to niedopowiedziana

Kinga Dunin, Polak to też Niemiec.

Źródło: Krytyka Polityczna 18.12.2013

<http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/czytaj-dalej/20131218/dunin-polak-tez-niemiec>



Brygida Helbig

– urodzona w Szczecinie, od 1983 r. mieszkająca w Niemczech pisarka i literaturoznawczyni. Profesorka w Polsko-Niemieckim Instytucie Badawczym (w Collegium Polonicum) w Słubicach, wykłada również na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie. Autorka tomu prozy *Enerdowce i inne ludzie* (2011), nominowanego do nagród NIKE i GRYFIA, minipowieści satyrycznej *Anioły i świnię. W Berlinie!* (2005), powieści poetyckiej *Pałowa*, tomiku wierszy *Hilfe* oraz książki o Marii Komornickiej *Strącona Bogini*, (2010). Mieszka w Berlinie.

<http://www.helbig-mischewski.de>

Brygida Helbig *Niebko*

literatura współczesna, powieść

seria *archipelagi*, Wydawnictwa W.A.B., październik 2013

ISBN 978-83-7747-959-9